

Številka: 195104/2020
Datum: 11.12.2020

**Agencija za komunikacijska omrežja
in storitve RS
Stegne 9**

1000 Ljubljana

info.box@akos-rs.si

Zadeva: Pripombe Telekoma Slovenije d.d. na predlog Strategije upravljanja z radiofrekvenčnim spektrom za obdobje 2021-2023

Zveza: Objava na spletni strani Agencije za komunikacijska omrežja in storitve, dne 12.11.2020, opravilna številka 0070-2/2020

Spoštovani,

na spletni strani Agencije za komunikacijska omrežja in storitve (v nadaljevanju: Agencije) smo dne 12.11.2020 zasledili objavo predloga Strategije upravljanja z radiofrekvenčnim spektrom (v nadaljevanju: Strategije) z obrazložitvijo Agencije, da je na podlagi tretjega odstavka 24. člena Zakona o elektronskih komunikacijah ter po prejemu strateških usmeritev Ministrstva za javno upravo, podanih z dopisi št. 381-2/2016/94 z dne 3.10.2017, št. 381-2/2016/115 z dne 20. 12. 2017, in usmeritev Ministrstva za kulturo v dopisu št. 007-183/2017/2 z dne 5. 12. 2017 že v začetku leta 2018 začela s pripravo strategije. Prvi osnutek strategije je objavila 6. 4. 2018. Ker je bila zasnova strategije postavljena pred več kot dvema letoma, ni ustrezala več zahtevam glede predvidljivega okolja za deležnike na trgu, zato je Agencija pripravila zasnovo strategije za obdobje 2021-2023 in pozvala zainteresirano javnost, da do vključno 26. 07. 2020 posreduje odgovore na vprašanja, zastavljena v dokumentu oziroma konstruktivne predloge in pripombe, ki naj bi bili Agenciji v pomoč pri pripravi same strategije.

Telekom Slovenije d.d. je v roku posredoval pripombe in predloge v zvezi z vsebino objavljenega dokumenta ter odgovore na v dokumentu zastavljena vprašanja.

Po pregledu objavljenega predloga Strategije ugotavljamo, da bistvene pripombe in predlogi Telekoma Slovenije d.d. niso bili upoštevani, zato v nadaljevanju ponovno izpostavljamo povzetek bistvenih pomanjklivosti in nedorečenosti objavljenega predloga Strategije in podajamo predloge dopolnitev.

Agencija si je kot strateški cilj zastavila zagotavljanje predvidljivega in stabilnega okolja za operaterje in ostale zainteresirane deležnike. Predlagamo, da naj Agencija z namenom doseganja tega cilja v Strategijo zapiše, da bodo vse obveznosti, ki jih morajo izpolnjevati imetniki odločb o dodelitvi radijskih frekvenc, zapisane v odločbah in da Agencija po izdaji odločb imetnikom ne bo nalagala dodatnih obveznosti.

V predmetni strategiji se Agencija distancira od sprejemanja odločitev o vplivu EMS na zdravje ljudi, kar ne pelje k postavljenemu cilju. Menimo, da bi se morala Agencija opredeliti do te problematike po vzoru drugih sektorskih regulatorjev.

Poleg tega pa se Agencija tudi distancira od sodelovanja z operaterji in jim pri izpolnjevanju zavez nalaga samo obveznosti, ne daje pa zagotovil, da je te obveznosti mogoče izpolniti.

Tukaj imamo predvsem v mislih spremenjeno gradbeno zakonodajo in postopke pridobivanja ustreznih dovoljenj za izgradnjo omrežij. Menimo, da bi morala Agencija uporabiti svoje vzvode pri državnih institucijah za doseg poenostavitve postopkov, saj so mobilna omrežja del kritične infrastrukture in ne morejo biti odvisna od zakasnjenih upravnih postopkov in interesov posameznikov.

V vsebini objavljenega dokumenta še vedno pogrešamo vsaj osnovno analizo trenutnega stanja slovenskega mobilnega trga, analizo trendov in razvojno vizijo, analizo sedanjega stanja na področju upravljanja z radiofrekvenčnim spektrom, analizo uporabe predhodno podeljenih frekvenc, analizo potreb uporabnikov in jasne cilje upravljanja s spektrom. Manjka opredelitev poslovno kritičnih vertikal, v čem je specifična njihovih potreb ter ugotovitev koliko teh potreb se že sedaj lahko realizira preko obstoječih mobilnih in fiksnih omrežij.

PPDR strategija ostaja neznanka, prav tako, kako se bo PPDR strategija inkorporirala v celovito strategijo upravljanja z radiofrekvenčnim spektrom, ob upoštevanju vse večje konvergence omrežij.

Cilji, ki jih bo Agencija zasledovala pri upravljanju frekvenčnega spektra so v objavljenem dokumentu široko in abstraktno postavljeni in niso ustrezno konkretizirani (npr. zagotavljanje vključevanja zainteresirane javnosti ni cilj upravljanja s spektrom). V Strategiji mora Agencija določiti specifične, merljive in realno dosegljive cilje, vsakemu konkretno postavljenemu cilju pa naj sledi predlog konkretne akcije – podobno, kot sta konkretno zastavljena »Načrt razvoja širokopasovnih omrežij naslednje generacije do leta 2020« ter »Dodatek k Načrtu razvoja širokopasovnih omrežij naslednje generacije do leta 2020«, nenazadnje pa tudi cilji v primerljivih strategijah v ostalih državah EU. Edino s konkretno postavljenimi cilji in z zagotovitvijo njihovega izvajanja ter s spremljanjem ter nenazadnje sankcioniranjem ob neizpolnjevanju ciljev lahko pričakujemo, da se bo kakovost telekomunikacij v Sloveniji sčasoma pričela izboljševati, da bo doseženo izboljšanje Slovenije po DESI indeksu ter da bodo realizirani pozitivni efekti skozi družbo in gospodarstvo.

Identično velja za »Akcije«. Navedenih je 39 »Akcij«, večina katerih je zelo okvirno napisana, ni naveden izvajalec, niti ni naveden rok oziroma frekvenca spremljanja. Predlagamo, da so »Akcije« napisane čim bolj konkretno, pri vsaki mora biti določen pričakovan rezultat, rok / frekvenca spremljanja in nosilec.

Obenem predlagamo, glede na izkušnje z neizvajanjem »Načrta razvoja 2020« in »Dodatka k Načrtu«, da se bistveno bolj jasno opredeli odgovornosti in sankcije v primeru neizvajanja tako strategije, kot tudi kontrole nad izvajanjem strategije.

Ugotovljamo, da se AKOS v več točkah sklicuje na izraženi interes po frekvencah, ki pa med operaterji, po nam znanih informacijah, ni bil izražen. Pogrešamo jasno definicijo, kako se izrazi in ugotavlja interes za dodelitev frekvenc, kako se ugotavlja kredibilnost izraženega interesa in kako Agencija izvaja nadzor nad uporabo dodeljenih frekvenc. Predlagamo, da naj AKOS predpiše konkreten postopek, ki bo (tako kot izražanje TI za fiksna omrežja) rezultiral tudi v določenih obveznostih za tiste, ki izražajo interes po spektru. Trenutna odsotnost kriterijev dopušča manipulacije in vnaša dodatno negotovost v investicijsko prihodnost operaterjev.

Osnutek Strategije v poglavju 3.1.2 opisuje možnosti spektra za t.i. vertikale. Nejasno je, kakšen bo status »vertikal«, ki bi jim v primeru, da so opredeljene kot operaterji, morale biti naložene smiselno enake obveznosti kot operaterjem, vsaj kar se tiče varnosti, pokrivanja, oddajnih moči in drugih obveznosti. Dejstvo pa je, da je sektor informacijsko-komunikacijskih sistemov in omrežij eden od sektorjev kritične infrastrukture, ki zagotavlja storitve tudi ostalim sektorjem kritične infrastrukture oziroma »vertikalam«.

Kot smo poudarili že v predhodnih pripombah, je po našem prepričanju nesmiselno razpisovati ločen spekter za energetska omrežja, kar je pokazala že pretekla praksa. Strategija bi morala določati, kako je potrebno izraziti utemeljen interes za dodelitev radijskih frekvenc, na parcialnih razpisih za namenska omrežja pa se vsekakor ne bi smele podeljevati frekvence v nosilnih pasovih. Opredeliti bi bilo potrebno tudi, kaj so namenska omrežja in v čem se razlikujejo od ostalih.

Glede na dileme, ki se porajajo ob spornem in zavajajočem oglaševanju nekaterih operaterjev, predlagamo konkretizacijo »Akcij« 36 in 37 Agencije v smeri rednega merjenja ter minimalno enkrat letnega objavljjanja poročil o pokrivanju in kakovosti telekomunikacijskih storitev. Verjamemo, da bo tak predlog omogočil tudi racionaliziranje rabe porabljenih sredstev za razvoj aplikacije AKOS Test Net, ki danes glede na ostale možnosti (Ookla Speedtest, Opensignal, ipd.) beleži relativno nizko uporabo.

Za uspešno implementacijo storitev 5G operaterji potrebujemo predvsem dovolj spektra v nosilnih frekvenčnih pasovih 700 MHz in 3400-3800 MHz, zaradi izteka veljavnosti ODRF v frekvenčnem pasu 2100 MHz pa je nujno potrebno podaljšati veljavnost ODRF oziroma nemudoma izvesti ločen razpis in ponovno podeliti frekvence v tem frekvenčnem pasu, da bo zagotovljeno predvidljivo investicijsko okolje za prihodnje obdobje.

Agencija se ni opredelila do naših predhodno posredovanih pripomb, da bo 26 GHz pas omogočal izgradnjo omrežja za nudenje storitev 5G v prihodnosti, zato podelitev teh frekvenc lahko sledi v naslednjih letih. Ostali frekvenčni pasovi, za katere je Agencija sprejela odločitev, da jih bo podeljevala v sklopu večfrekvenčne dražbe, po našem prepričanju v tem trenutku niso strateška prioriteta in se lahko brez škode za razvoj omrežij in storitev podelijo v naslednjih nekaj letih.

Iz objavljenega dokumenta prav tako še vedno ni razvidna strategija Agencije glede konvergence javnih mobilnih omrežij, radiodifuznih in kritičnih komunikacij; v tem delu bi bilo potrebno predlog zasnove strategije vsebinsko dopolniti. Potrebno je izvesti konsistenten vrstni red razpisov in ukrepov, na način, ki ne bo odvisen od nadaljnjih podstrategij, kot smo opozorili že v predhodnih pripombah.

Strategija bi po našem prepričanju morala vsebovati vsaj osnovne opredelitve tudi do vprašanj vrednotenja frekvenc, določanja frekvenčnih kopic in nalaganja obveznosti izvajanja univerzalnih storitev v povezavi z dodeljenimi radijskimi frekvencami. Naložitev obveznosti izvajanja univerzalnih storitev mora biti predmet vsakega posameznega postopka, nosilec teh obveznosti je lahko vsak operater, ki zagotavlja določeno storitev na določenem območju.

Prihajajoča satelitska omrežja bodo imela opazen vpliv na položaj slovenskih operaterjev.

Uporaba radijskega spektra je urejena z mednarodnimi sporazumi, Agencija naj sprejme ukrepe, da operaterji javnih elektronskih komunikacijskih omrežij ne bodo postavljeni v neenakopravni položaj, z operaterji, ki ponujajo storitve preko satelitskih omrežij. Agencija naj zagotovi, da bodo za vse operaterje veljale enake obveznosti. Pri vseh obveznostih (pokrivanje, USO ipd.) naj se upošteva tudi satelitska omrežja.

Na koncu bi želeli opozoriti, da objavljeni predlog Strategije še vedno ustrezno ne naslavlja problematike časovne veljavnosti podeljevanja pravic do uporabe frekvenc in ne podaja ustreznih odgovorov na odprto vprašanje, kako bo Agencija zagotovila najmanj 20 letno predvidljivost veljavnosti podeljenih radijskih frekvenc, kot to določa sprejeti Evropski zakonik o elektronskih komunikacijah (EECC), ki bi moral biti v nacionalne zakonodaje implementiran do 21.12.2020.

Upoštevač zgoraj obrazloženo menimo, da predlog Strategije ni ustrezen in se v tej vsebini z njim ni mogoče strinjati. Predlagamo preučitev pripomb in izdelavo Strategije, ki bo upoštevala predloge operaterjev ter s tem prispevala k zmanjšanju regulatorne negotovosti pri operaterjih, predvsem pa določala oziroma usmerjala pozitivni razvoj in doprinos telekomunikacij družbi in gospodarstvu.

S spoštovanjem,

Telekom Slovenije
d.d.

TELEKOM SLOVENIJE, d.d.
mag. Matjaž Beričič
član uprave

Vročiti:

- naslovníku preko e-naslava: info.box@akos-rs.si
- arhiv – tu.

